

Σ Η Μ Ε Ι Ω Μ Α

Από ένα φίλο ποιητή, συνδρομητή του ANEY, που θέλει να μείνει ανώνυμος, πήραμε ένα πολύ ενδιαφέρον γράμμα. Σας μεταφέρουμε τρία χαρακτηριστικά αποσπάσματα:

«Θα επισημάνω μόνο δυο-τρία σημεία που, κατά τη γνώμη μου αποτιμούν τη βάση της επιτυχίας σας. Το πρώτο είναι ο έξοχος τίτλος του, όχι σαν σύνθημα, αλλά σαν πρακτική εφαρμογή, αφού καταργεί κάθε διαχωριστική γραμμή (ουκένι αρρεν ή θήλυ, βάρβαρος ή Ελλην, δεξιός ή αριστερός κλπ.), ανοίγει όλες τις πόρτες κι αποδεσμεύει μια ενέργεια που εξασφαλίζει την αναγκαία πολυφωνία – πολυχρωμία, όχι ποταμούδον, εική και ως έτυχε, αλλά σοφά δομημένη.

Το δεύτερο είναι η συντακτική του ομάδα. Είναι η πρώτη ίσως φορά που ένα περιοδικό δεν στηρίζεται σε επώνυμα άτομα, που να υποβάλλουν την ιδέα μιας κλίκας, αλλά σε νέους, άγνωστους ανθρώπους, που ενώ σέβονται τους παλαιότερους, δεν διστάζουν να προβάλουν, με την αναγκαία αιδημοσύνη, και το θράσος της νεανικότητάς τους.

Το τρίτο είναι ότι ευδιάκριτο κίνητρο του περιοδικού δεν είναι οποιαδήποτε σκοπιμότητα, κομματική, πολιτική ή άλλη, αλλά μια πηγαία εκφραστική αναγκαιότητα, που του εξασφαλίζει την αναγκαία αυθεντικότητα και πειστικότητα. Είμαι βέβαιος ότι πολλά έχετε ακόμα να προσφέρετε από το βήμα του ANEY. Κρατήστε το και κρατηθείτε.»

Εμείς από την πλευρά μας το μόνο που έχουμε να πούμε είναι ότι θα συνεχίσουμε την ίδια πορεία, χωρίς να μας κάμπτουν οι αντιξότητες, οικονομικές και άλλες.

Αντώνης Σαμαράκης

Η αποδημία του Αντώνη Σαμαράκη ήταν απώλεια και για την ελληνική λογοτεχνία, που την εμπλούτισε με το έργο του και για την Κύπρο, που την αγάπησε ιδιαίτερα και την υπερασπίστηκε με σθένος και για τη νεολαία, που κατάφερε να συλλαμβάνει τους κραδασμούς της και να τους μετατρέπει σε πρακτικές εισηγήσεις και ενθουσιασμό.

Για τις μεταπολεμικές γενιές, εκείνες του 1950 και 1960 αλλά και τις νεότερες υπήρξε ένας πεζογράφος που με τον ουσιώδη, καίριο, συχνά ελλειπτικό λόγο του και με τη δυνατότητα να ξεχωρίζει και να μετουσιώνει σε τέχνη τα μικρά του καθημερινού βίου μα και τα μεγάλα κοινωνικά και υπαρ-

Κάτω: Ελένη Σαμαράκη, Γιώργος Φιλίππου-Πιερίδης, Αντώνης Σαμαράκης, Ευγενία Παλαιολόγου-Πετρώνδα, Άνθος Λυκαύγης, Ιάκωβος Ρωσσίδης.

Πάνω: Πάνος Ιωαννίδης (ισως εκπρόσωπος της ελληνικής πρεσβείας), Χριστάκης Γεωργίου, Χρήστος Πετρώνδας, Χλόη Γεωργίου, Τάσος Γεωργίου, Γιάννης Κατσούρης, Νίνα Κατσούρη, Θεοκλής Κουγιάλης, Αχιλέας Πυλιώτης, Μαρούλα Πυλιώτη, Ανθούλα Κουγιάλη, Κυριάκος Χαραλαμπίδης.

Ξιακά προβλήματα του σύγχρονου ανθρώπου, ανατάραξε λιμνάζοντα νερά και συνειδήσεις. Γι αυτό και αγαπήθηκε όσο λίγοι συγγραφείς.

Στην Κύπρο ήλθε πολλές φορές, Έδωσε διαλέξεις περιόδευσε τα σχολεία, μίλησε στα παιδιά και δημιούργησε πνευματικές γέφυρες και φίλιες. Πολλοί νέοι θα θυμούνται τον αυθορμητισμό και το πάθος του.

Για όλ' αυτά και άλλα πολλά, που δε μπορεί να καλύψει αυτό το σημείωμα, ο Αντώνης Σαμαράκης θα μείνει ζωντανός στη μνήμη μας και το έργο του θα είναι επικαιρό και δραστικό, όσο θα καταπιέζεται ο άνθρωπος ή θα συγκινείται από τα μεγάλα αλλά και τα μικρά και ασήμαντα ή θα αναζητεί μια ελπίδα.

Π Ο Ι Η Σ Η

Κώστας Βασιλείου

Το νάμιν

Του Κωσταντή

Του Ποιητάρη

Του Βουνιώτη

Αποσπάσματα

[Γιατί δεν θα πάρει το βραβείο,
αν του το δώσουν]

Γιατί αν το πιάσει πρέπει ν' αποσύρει που την ΣΠΕ
την Συνεργατικήν Πουητικήν Εταιρείαν
τες πουητικές καταθέσεις του, πρώτον
τα δεκαπέντε βιβλιάρια τις Στιγμές
τους χτύπους της καρδιάς του
αφού η καρκιά του εν' να πάει στον τόπον της
δεύτερον, τα τρία γραμμάτια το λουθάριν
γιατί με ίντα μούτρα εν' να πάει καρτζιύν της μάνας του
ύστερα που τα τρία Γράμματα που της έπεψεν
με ίντα μούτρα εν' ν' αγκαλέσει τον Θεόν
αφού ο Θεός μιτσοκαμμά του
τρίτον, τους Έλληνες Ποιητές
αφού τωρά δκιεβάζουν τον
αφού εμάθαν την γλώσσαν μας τζι αγρωνίζουν τον

Μολυβένιος ακροβάτης

Για να εξαλείψω την απόσταση
απλώνεις τα χέρια σου να διαβό¹
ισορροπώ αυστηρά στις κλωστές της βροχής
αλλά έμφοβο το είδωλο
στον καθρέφτη του ορίζοντα
μην πέσω και θρυμματιστώ
μην επιζήσει των κομματιών μου.

Αστοχία

Ήθελε καθημερινώς
να ανασύρει σπάνιες λέξεις
ανακάλυψε λοιπόν τον σπερματαγωγό
όμως το σπέρμα δεν ήταν πουθενά
κατέφυγε στον τριταίο πυρετό
μα ο ασθενής είχε πεθάνει
από την πρώτη μέρα
παρέθεσε τότε στην πανγάληνη αλς
λείπανε όμως οι ναναγοί
τα ιστιοφόρα
οι δύτες
τα αλμυρά παιδιά
και οι γυμνές γυναίκες
εν τέλει πιάστηκε
από μια μικρή αλτάνα
μα τα λουλούδια που φύτεψε μαράθηκαν
το τρίτο απόγευμα
Καταραμένε φώναξε στον λεξοπλάστη
κι αλαφιασμένος τράβηξε τα δίχτυα
την ώρα που κοπάδια ψάρια περνούσαν

Σταμάτης Πολενάκης

Το έλκηθρο του Τρακλ

Υπάρχουν ορισμένες φορές νομίζω που το σύντομο πέρασμα ενός ποιητή από τη ζωή ακολουθείται από ανεξήγητα φαινόμενα

Στις 3 Νοεμβρίου του έτους 1914 μεσάνυχτα ακριβώς ο ουρανός της Κρακοβίας φωτίστηκε από ξαφνικές λάμψεις

Ήταν εκείνη τη στιγμή ακριβώς που η δεκαπεντάχρονη Μαρία Μπράουνεκ βουθή από τη γέννησή της άρχισε ξαφνικά να μιλά σε μια γλώσσα ακατάλληπτη

Μόνο εκείνη είχε καταλάβει την αλήθεια μόνο εκείνη είχε δει το έλκηθρο του Τρακλ αιώρούμενο πάνω από τους πάγους.

Τα γαλάζια άλογα του Φραντς Μαρκ

Μια τελευταία μόνο λέξη: τώρα που πέρασε πια η ζωή μου και τελειώνει δεν θα ήθελα να κρατήσω τίποτα τίποτα δεν θα πάρω λοιπόν μαζί μου φεύγοντας παρά μόνο την ανάμνηση εκείνου του μακρινού απογεύματος στην οδό Καρταχένα εκείνης της μιας και μοναδικής στιγμής κατά την οποία με δάκρυα στα μάτια διασχίσαμε τους αιώνες ναι για τη στιγμή εκείνη μιλώ που και οι δύο ψυχές μας φλεγόμενες γυμνώθηκαν μέχρι το θάνατο και αν τα γράφω τώρα όλα αυτά είναι γιατί ξέρω ότι ποτέ δεν θα ξαναγυρίσεις πια ούτε εσύ ούτε ότι μαζί σου χάθηκε και εμένα δεν μου απομένουν πια άλλες λέξεις για να μετρήσω τα χρόνια.

Αυτο – επιβολή

Τα σωθικά του κεφαλιού μου μαζεύουν,
αρπάζουν τον πυρήνα μου
και τον στύθουν
μέχρι να ματώσει.
Η μανία του νου μου
φαίνεται πως ήρθε για να μείνει.
Βλέπω ξυράφια, βράχους και καρφιά,
ατελείωτες ερήμους
καμιά τρυφερότητα στην ατμόσφαιρα,
καμιά τρεμούλα.
Έχει κρύο. Όλα είναι γυμνά.
Είναι άγονα.
Είναι νεκρά.

Αλλά κάθε τόσο μου προσφέρεται μια ακτίδα από κάποιες άλλες
συνθήκες
που ζεσταίνει. Κάθε τόσο αναλαμπές ωραιότητας και καταπληκτι-
κές σκιές
πετούν γύρω μου χορεύοντας, ξεθάβουν κάποιο παρελθόν.
Ο περασμένος μήνας, ο περασμένος χρόνος: μια ζωή ριγμένη
απερίσκεπτα.
Μα αλίμονο, μια ακτίδα είναι απλώς μια ακτίδα, ένας αντικατο-
πτριομός
που τον κάνει ορατό μια έντονη ευχή.

Και πίσω πέφτω στην
καταθλιπτική
στενότητά μου,
στην περιοριστική ακαμψία μου.
Δεν είμαι και άμεμπτος.
Τίποτα δεν δουλεύει:
ούτε η μουσική, ούτε οι ζωγραφιές,
ούτε το άγγιγμα σε σιλουέτες.

Όταν ήσουν παιδί

Με παρακολουθείς επίμονα καθώς παιζω με τα παιχνίδια μου.
Μα είσαι σ' αλήθεια τυφλός και ξενιτεμένος,
ο κόσμος μου, όπου κάποτε άνηκες κι εσύ, σου είναι πλέον αόρατος,
μηδέ έν' άστρο μπορείς να δεις, μηδέ ένα λουλούδι...

Εσύ ενηλικιώθηκες και έχεις πια ξεχάσει
πώς να πλέεις σ' εκείνο το θαυμάσιο λιμάνι των ονείρων.
Κουβαλάς στους ώμους σου ανησυχίες για το μέλλον μου,
μα στο εγγύωμαι: θα τα καταφέρω.

Στο δικό μου κόσμο,
ψηλοί και λυγεροί στέκονται οι ήρωες απέναντι στους δράκους,
με τα σπουδαία τους σπαθιά και τα αιμοβόρα δόρατα,
που βοηθούν παραδείσιες πριγκίπισσες.

Για σένα, όμως, δεν υπάρχει ούτε ήρωας ούτε σωτηρία,
απλά βουλιάζεις βαθύτερα
σ' εκείνο το κολασμένο, κατασκότεινο πηγάδι της απελπισίας,
που ταιριάζει γύρω απ' το λαιμό σου,
σαν τη θηλιά του δήμιου...

Στο δικό μου κόσμο,
το φεγγάρι σου χαμογελά, ενώ
τα λουλούδια πληθαίνουν και γεμίζουν τον αέρα
με την ευωδιά της Ευτυχίας.

Εσύ ενηλικιώθηκες και έχασες αυτόν τον κόσμο των ονείρων,
Μ' αυτό δεν σου δίνει το δικαίωμα
Να αρπάξεις απ' τα χέρια μου το απαλό και τρυφερό ύφασμα των
ονείρων μου
και να το σκίζεις σε χίλια κομμάτια.

Θυμήσου:

Κι εσύ κάποτε είχες όνειρα,
κι εσύ κάποτε είχες την αθωότητα ενός νεαρού επίγειου αγγέλου,
κι εσύ κάποτε ήσουνα παιδί...

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Ανδρέας Μαλόρης

Τίποτα

*“...here I opened wide the door
darkness there and nothing more”*

Edgar Allan Poe.

ΚΤΥΠΑΕΙ Η ΠΟΡΤΑ ΜΑ ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΕΔΩ. ΜΟΥ 'ΧΕΙ ΚΑΝΕΙ ΕΞΩΣΗ το αλκοόλ κι απουσιάζω. Το δωμάτιο ποιος τ' άδειασε ξαφνικά; Ποιος είμαι, πού πάω; Κολυμπάω μέσα σε κούφιο λεμόνι, μια αιωρούμαι, μια βυθίζομαι, ανάποδες, πρόσθιο, πεταλούδα, κρόσουλ: Τίποτα. 'Ερμαϊο μιας χαώδους κι άγνωστης βαρύτητας, αδύνατο να σταθεροποιηθώ σ' ένα σημείο. Λικνίζομαι πάνω κάτω απλωμένος σ' αόρατη γόνδολα, ακουμπάω τη μια στο βούρκο της Βενετίας και την άλλη ανέρχομαι, ανεβαίνω, ανεβαίνω, ανεβαίνω, κολλάω τη μύτη στο φεγγάρι και μετά κατρακυλάω ξανά στις πλαγιές του απόλυτου κενού, πέφτω, πέφτω...

Ανάσκελα στο πάτωμα, το ταβάνι στριφογυρίζει γιαταγάνι, τώρα είναι που θα μ' αποκεφαλίσει, σιγουρά τίποτα πια δε με βοηθάει, «η ποίηση, η ποίηση, μόνο η ποίηση θα με σώσει», σκέφτομαι, και κει που ο δήμιος ανασηκώνει το λεπίδι, αρπάζομαι απ' τα μαλλιά μιας ελάχιστης αξιοπρέπειας που μου 'χει απομείνει κι ανασηκώνομαι. Κουτσά στραβά κάθομαι, βγάζω με κόπο το μαύρο μπλοκάκι απ' την τσέπη κι αρχινάω:

Típota, típota

Δε μου βγαίνει. Μαγκώνω. Κάποιοι εν τη απουσία μου, μου στόμωσαν τις σκέψεις, άδικος κόπος, το κλείνω. Το ξαναμπήγω στην τσέπη, κάνω να ση-

Ευχαριστώς φιλοξενείται το σχετικό ενημερωτικό του Διαγωνισμού δημιουργικής έκφρασης του Δημοσιογραφικού Όμιλου του Πανεπιστημίου Κύπρου και βέβαια το ποίημα και το διήγημα που βραβεύτηκαν. Όπως είναι γνωστό οι στήλες του ANEY είναι πάντοτε ανοικτές για νέους δημιουργούς.

Διαγωνισμός δημιουργικής έκφρασης

Τα φοιτητικά χρόνια δεν είναι μόνο εντατική παρακολούθηση μαθημάτων ή στιγμές ανεμελιάς αλλά και περιόδος εσωτερικών αναζητήσεων. Στο Πανεπιστήμιο Κύπρου λειτουργούν από χρόνια διάφοροι φοιτητικοί όμιλοι, που δίνουν την ευκαιρία στους ενδιαφερόμενους να καλλιεργήσουν δεξιότητες και να δώσουν διέξοδο στις ανησυχίες τους.

Εδώ και δυο χρόνια ο Δημοσιογραφικός Όμιλος διοργανώνει τον Διαγωνισμό Δημιουργικής Έκφρασης, που απευθύνεται στους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές του Πανεπιστημίου Κύπρου και αφορά τρεις κατηγορίες λόγου: ποίηση, διήγημα και δημοσιογραφικό άρθρο. Ο διαγωνισμός αυτός αποβλέπει να ενδυναμώσει την καλλιτεχνική φλέβα που ενδεχομένως έχουν κάποιοι από τους συμφοιτητές μας. Επιθυμούμε ο διαγωνισμός αυτός να βοηθήσει νέους ανθρώπους να καλλιεργήσουν το δημιουργικό γράψιμο.

Φέτος ο διαγωνισμός διεξήχθη με μεγάλη επιτυχία. Συγκεκριμένα, είχαμε 47 διαγωνιζόμενους στην κατηγορία της ποίησης, 16 στο διήγημα και 15 στο δημοσιογραφικό άρθρο. Τα κείμενα τα αξιολόγησαν χωριστά τρεις κριτικές επιτροπές, ως εξής: Ποίηση: Κυρ. Χαραλαμπίδης, Λ. Παπαλεοντίου και Π. Νικολαΐδης. Διήγημα: Π. Βουτουρής, Λ. Παπαλεοντίου και Ελ. Κουτριάνου. Δημοσιογραφικό άρθρο: Α. Καννάουρος και Ελ. Κοτζιαμάνη.

Πρώτο βραβείο δόθηκε στο ποίημα «Μαύρος λύκος» της Ιωάννας Τρύφωνος· στο διήγημα «Θέλω να μείνω μόνο μου...» του Τάσου Γκέκα· και στα δημοσιογραφικά άρθρα «Στενοκέφαλε ανθρωπάκο που έτυχε να συγκατοικώ μαζί σου στον ίδιο πλανήτη με έχεις εξοργίσει» της Δέσπως Χατζηφιλίππου και «Η αντίσταση στους δρόμους» της Άντρης Σιακκίδου. Σε κάθε κα-

Θέλω να μείνω μόνο μου...

Ειμαι ένα αλλόκοτο, σκεπτικό, απίθασο Ποιημα. Ακόμη και ο δημιουργός μου απορει ορισμένες σπιγμές πώς στην ευχή με έφτιαξε.. Η δυστυχία μου είναι ότι είχα βασανιστεί πολύ πριν ακόμη γεννηθώ. Οι τραυματικές εμπειρίες ήδη άρχισαν μέσα από τις αισθήσεις, τα μάτια, τις έγγονιες, το πάθος του καλλιτέχνη. Μόνο εγώ ξέρω τις σκέψεις, τις τάσεις και τα αισθήματά του, ακόμη και όταν αυτός δε γνωρίζει τίποτα από όλα αυτά. Το καλό Έργο Τέχνης είναι ο μόνος παντογνώστης του δημιουργού του. Ξέρει όλες τις χάρες, τα λάθη και τις αδυναμίες του απέξω και ανακατωτά. Θα μπορούσα να πω ότι έχουν σχεδόν περάσει στο πετσί του. Από ενέργεια, λοιπόν, έγινα ύλη και από ύλη πάλι ενέργεια. Με εμπνεύστηκαν ή νόμισαν ότι με εμπνεύστηκαν, ενώ εγώ από πολύ πιο πριν υπήρχα και αναζητούσα να βρω έκφραση, διαύλους επικοινωνίας. Λοιπόν, με συλλαμβάνανε, με ξεγράφανε, με σβήνανε, με ξαναγράφανε. Και σα να μην έφτανε η μαρτυρική γέννησή μου, Ποιητής και εκδότης μαλώνανε σφόδρα κάθε σπιγμή για την τύχη μου, κανόνιζαν ερήμην μου για την ίδια τη ζωή μου.

Πέρασα χίλιες περιπέτειες, έπαθα πολλά και καλά που δεν πετάξανε μέσα μου το πνεύμα του εκδότη, για να ντροπιαστώ τελείως. Στο τέλος βρέθηκα σε κάποια μορφή, ας υποθέσουμε οριστική. Εκδόθηκα. Να η ευκαιρία για μια ήρεμη ζωή, συλλογίστηκα. Ας είμαι κλεισμένο μέσα στο σκοτάδι, σε μια δυνάμει πραγματικότητα. Εδώ πέρα μονάχο μου για αρκετό χρόνο ας χορεύω, ας τραγουδώ, ας πηδώ, ας γλεντώ- κανέναν δε θα ενοχλώ, ούτε κανείς εμένα.

Αρχικά ζούσα ήρεμα μέσα σε όλα τα αντίτυπα της συλλογής από τα οποία κανένα δεν είχε πουληθεί. Όμως κάθε φορά που κάποιος με αγόραζε, για πολύ κακή μου τύχη γινόμουν ερμηνεία κακή, αυθαίρετη, άθλια και πέθαινε το υλικό μου σώμα και η ψυχή μου θεληματικά πήγαινε να μετοικήσει σε άλλο αντίτυπο, σε μιαν άλλη ανάγνωση. Το κακό όμως μεγάλωσε τόσο πολύ ώστε -για να μην τα πολυλογώ- κατάντησα να ζω σε μονάχα ένα αντίτυπο, σε ένα ύστατο καταφύγιο. Από αυτό δεν μπορώ να ξεφύγω, παρά μονάχα αν υλικά καταστραφεί. Μόνο τότε και εγώ θα πάθω το ίδιο μαζί του. Φοβόμουν ότι είχα φτάσει στα τελευταία μου. Τα πράγματα γίνανε πολύ σοβαρά. Εξαρτώμαι πλέον από ένα μονάχα πρόσωπο.

Το πρόσωπο αυτό κάνει την εμφάνισή του. Φορά ένα σκοτεινό, επισημο ρούχο. Αυτό μόνο πρόλαβα να διακρίνω από τη μικρή χαραμάδα που ανοιχτήκε προς σπιγμήν μπροστά μου, καθώς ξεφύλλιζε τη συλλογή. Με αγοράζει μαζί με εκείνην. Δεν ξέρω τίποτα γι' αυτόν. Τι θα μπορούσε να γνωρίζει για μένα; Τα χέρια του, καθώς πιάνουν τη συλλογή, μοιάζουν ανδρικά.

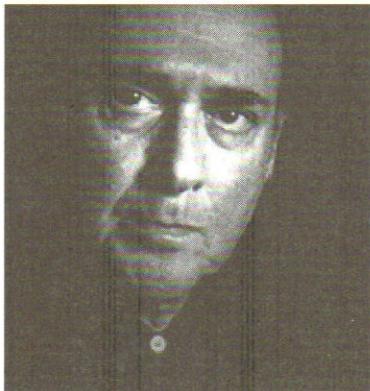
ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ο αντιπολεμικός Χάρολντ Πίντερ

Ο Χάρολντ Πίντερ ήταν και παραμένει ένας πολιτικοποιημένος δημιουργός. Παρ' όλα τα πολύ σοβαρά προβλήματα υγείας που αντιμετώπισε πέρσι, ο συγγραφέας της «Επιστροφής» και της «Νεκρής ζώνης» δεν έπαψε να υψώνει τη φωνή του υπέρ των αδικημένων και καταπιεσμένων του κόσμου μας, καταγγέλλοντας, συχνά με έναν υπέροχο σαρκασμό, τους αρχηγούς εκείνους, μ' επικεφαλής τους Αμερικανούς προέδρους, που για οικονομικά και άλλα συμφέροντα, υποστηρίζουν δικτατορίες και κηρύσσουν παράνομους πολέμους, έτοιμοι πάντα να οδηγήσουν τον πλανήτη μας στην καταστροφή. Παλιότερα με τους Κούρδους και τη γενοκτονία τους από το τουρκικό καθεστώς, με την ανατροπή του εκλεγμένου προέδρου της Χιλής και τη στήριξη των δικτατοριών σε χώρες της Λατινικής Αμερικής κι αλλού, στη συνέχεια με τη Γιουγκοσλαβία και τον πόλεμο του Κοσόβου, πιο πρόσφατα με την παράνομη αμερικανική εισβολή στο Ιράκ, ο Πίντερ πήρε κι εξακολουθεί να παιρνεί θέση ενάντια στην ιμπεριαλιστική πολιτική των ΗΠΑ.

Από πολύ νωρίς, όταν ο Μπους προσπαθούσε να βρει συνεργούς στο NATO και την Ευρωπαϊκή Ένωση, για να εισβάλει στο Ιράκ, ο Πίντερ, κι ενώ ακόμη ανάρρωνε από εγχειρηση, σε ομιλία του στο Topivo, τόνιζε:

«Νωρίτερα φέτος έκανα μια πολύ σοβαρή εγχειρηση καρκίνου. Η εγχειρηση και οι συνέπειές της ήταν κάτι σαν εφιάλτης. Αισθανόμουν άνθρωπος ανήμυπορος να κολυμπήσει, που ανεβοκατέβαινε κάτω από το νερό σ' ένα βαθύ, σκοτεινό, ατέλειωτο ωκεανό. Άλλα δεν πνίγηκα και χαίρομαι πολύ που είμαι ζωντανός. Όμως, ανακάλυψα πως, βγαίνοντας από

Ο Θάνατος και η κόρη

Έξω μακριά στην εξοχή, πέρα απ' τα δάση, ζούσε η γριά-Νόνα· κι είχε στ' αλήθεια ζήσει εκεί ενενήντα γεμάτα χρόνια, με την πόρτα κλειδαμπαρωμένη, μη αφήνοντας κανέναν να περάσει, για άνεμος ήταν, για η κυρα-βροχή, για κάποιο φτωχό σπουργιτάκι που χτυπούσε το ραμφί του στο σκούρο, για κανένα παιδάκι που πουλούσε καραβίδες σ' ένα μεγάλο κάδο, διαλαλώντας την πραμάτεια του. Αν μάλιστα της γρατσούνιζες λίγο το παραθυρόφυλλο, θα σου πετούσε από μέσα:

‘Φύγε, Χάρε!

‘Μα δεν είμαι ο Χάρος’, μπορεί να λεγες εσύ. Εκείνη όμως θα σου απαντούσε:

‘Σε ξέρω, Χάρε, μού ρθες σήμερα μεταμορφωμένος κοριτσάκι. Εγώ όμως βλέπω τα κόκαλα πισω απ' τις φακίδες!.

Άλλος πάλι μπορεί να χτύπαγε την πόρτα της.

‘Σε βλέπω, Χάρε!, θα φώναζε η γριά-Νόνα. Τώρα μου παρασταίνεις τον κηπουρό! Άλλα η πόρτα μου είναι διπλαμπαρωμένη και τριπλοκλειδωμένη. Έχω βάλει μυγόχαρτο στις χαραμάδες, στουπί στις κλειδαρότρυπες, σφουγγαρόπανα στην τσιμινιέρα. Άφησα τις αράχνες να μου σαβανώσουν τα παραθυρόφυλλα και, φυσικά, το ηλεκτρικό είναι κομμένο για να μην μπορείς να γλιστρήσεις μαζί του. Ούτε τηλέφωνο υπάρχει που να μπορείς να με παίρνεις στις τρεις τ' άγρια χαράματα, για να μου πεις πως θα πεθάνω. Και τ' αφτιά μου τα χώρα βουλώσει με μπαμπάκι, έτσι δεν πρόκειται ν' ακούσω τι θα μου απαντήσεις τώρα. Φύγε, λοιπόν, Χάροντα, δρόμο από μένα!.

Έτσι τα διηγούνται στην πόλη. Ο κόσμος μιλάει γι' αυτήν πέρα από το δάσος· και τα παιδιά που δεν τα πιστεύουν αυτά έτσι εύκολα, πήγαιναν εκεί και πέταγαν χοντρά χαλικιά πάνω στις σχιστόπλακες της στέγης, για ν' ακούσουν τη γριά-Νόνα να κλαψουρίζει απελπισμένα:

‘Φύγε, διάβαινε, Μαύρε Άγγελε με το κάτασπρο πρόσωπο’.

Και η ιστορία κατέληγε πως, σίγουρα, η γριά-Νόνα, με τέτοια ταχτική, θα κατάφερνε να ζήσει για πάντα. Γιατί, πώς να μπει ο Θάνατος να την πάρει; Τι λέτε κι εσείς; Πώς να μπαινε; Όλα τα παλιά μικρόβια είχαν δηλώσει αδυναμία κι είχαν πάει προ πολλού για ύπνο. Τα νέα, πάλι, που γυρόφερναν την πόλη με όλο και μεγαλύτερα ονόματα κάθε εφτά ή δέκα μέρες, αν πιστεύεις κανείς τα λεγόμενα των εφημερίδων, πού να τολμήσουν να περάσουν τις αρμαθιές τα σκόρδα και τα βραχόβουρλα, τα μούσκλια και τον απήγανο, τον μαύρο καπνό ή το καστορέλαιο σε κάθε πόρτα;

‘Μωρέ αυτή θα μας θάψει όλους’, λέγανε πέρα από την πόλη από κει που περνά το τρένο’.

ΜΕΛΕΤΕΣ

Δημήτρης Λυπουρλής

Νεοελληνικές μεταφράσεις αρχαίων ελληνικών κειμένων*

Για χρόνια και χρόνια, για μια πολύ μεγάλη χρονική περίοδο, που φάνηκε, προς σπιγμήν, ότι έφτασε στο τέλος της πριν από εικοσιπέντε περίπου χρόνια, η γλωσσική πολιτική του Υπουργείου Παιδείας στην Ελλάδα (γλωσσική, βέβαια, πολιτική που αποτελούσε έκφανση της γενικότερης γλωσσικής θεωρίας και πράξης του κράτους) μπορούσε να συνοψισθεί στην ακόλουθη αδιαπραγμάτευτη αρχή: «Ένας τρόπος υπάρχει για να μάθει ο Νεοέλληνας σωστά τη γλώσσα του: να μάθει αρχαία ελληνικά». Έτσι το μόνο «γλωσσικό», όπως το έλεγαν, μάθημα στη Μέση Εκπαίδευσή μας ήταν, σε όλη αυτή τη μακρά χρονική περίοδο, τα «Αρχαία Ελληνικά». Πάνω σ' αυτήν τη γλωσσική μορφή τα (Νεο) ελληνόπουλα μάθαιναν τις βασικές έννοιες της γραμματικής και του συντακτικού: τι είναι ουσιαστικό, τι είναι επίθετο, αντωνυμία, ρήμα (με όλα τα παρεπόμενά του), τι είναι υποκείμενο ή κατηγορούμενο, αντικείμενο ή προσδιορισμός, ποια **είναι**(!) η σωστή θέση των λέξεων στην πρόταση, ποια είδη προτάσεων **έχουμε**(!), και πολλά πολλά άλλα ακόμη. Το αποτέλεσμα είναι γνωστό σε όλους: το μάθημα των «Αρχαίων Ελληνικών, έγινε με το πέρασμα του χρόνου το κατεξοχήν μάθημα των τύπων της γραμματικής και του συντακτικού, εξού και η γνωστή απέχθεια των μαθητών για το μάθημα αυτό.

Είναι αυτονόητο ότι η «αδιαπραγμάτευτη» αυτή αρχή δεν είχε χαρακτήρα επιστημονικό, αφού η ορθότητά της δεν αποδείχτηκε ποτέ με τις αυστηρές μεθόδους που διαθέτει η επιστήμη.

Στα 1976 έγινε στον τόπο μας ένα γεγονός που ο ίδιος θα το ονόμαζα -παρακαλώ, προσέξτε τη σιγουριά που θέλει να μεταδώσει και σε σας ο

* Εισήγηση κατά την παρουσίαση της σειράς «Αρχαίοι Συγγραφείς» των «Εκδόσεων Ζήτρος» (Θεσσαλονίκη) στο Πανεπιστήμιο της Κύπρου (9/12/2002).

Η κοινωνιολογία της λογοτεχνίας και τα όρια της αισθητοκρατικής αντίληψης

Η σύζευξη κοινωνιολογίας και αισθητικής δημιουργίας αποτελεί πολύπλοκο και αμφιλεγόμενο εγχείρημα ακόμα και σήμερα που η αναγνώριση της σημασίας της κοινωνίας για τη λογοτεχνία έχει εμπεδωθεί και θεσμοθετηθεί ακαδημαϊκά. Κάποιες πτυχές αυτής της πολυπλοκότητας θα αναφέρουμε εδώ αφού πρώτα θίξουμε τους λόγους δυσπιστίας προς αυτή τη σύζευξη. Η βασική μας θέση είναι ότι παρά τα προβλήματα και τους κινδύνους, η κοινωνιολογική προσέγγιση στο λογοτεχνικό έργο μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ερμηνευτική απόπειρα κατανόησης ενός κειμένου ανιχνεύοντας νοήματα, διαστάσεις και ποιότητες που διαφορετικά θα έμεναν στο σκοτάδι. Γι' αυτό και θα επιχειρήσουμε να δώσουμε σε αδρές γραμμές κάποιους θεμελιώδεις προβληματισμούς και ερωτήματα της κοινωνιολογίας της λογοτεχνίας.

Μια βασική αντίρρηση στην κοινωνιολογική προσέγγιση προέρχεται κυρίως από εκείνους τους κύκλους λογοτεχνικής κριτικής που υποστηρίζουν μια καθαρά και ανόθετα (purist) αισθητική σχέση προς το λογοτεχνικό κείμενο. Σύμφωνα με αυτή τη θέση, οι ερμηνείες μας, τα κριτήριά μας για το τι είναι τέχνη, οι αναλύσεις μας στην ποιητική του κειμένου και οι έρευνές μας για το τι καθιστά ένα κείμενο "λογοτεχνικό" θα πρέπει να αντανακλούν "εξωτερικές" αισθητικές αρχές και αξίες και όχι "εξωτερικούς" παράγοντες και δεδομένα όπως π.χ. τον κοινωνικό ρόλο του κειμένου (δηλαδή αν νομίμοποιει ιδεολογίες, αν επιβάλλει πρότυπα κλπ) ή το βαθμό κοινωνικής χρησιμότητας ή επιστημολογικής προσφοράς του κειμένου στην κατανόηση της κοινωνικής κατάστασης. Όσοι προβάλλουν λοιπόν τέτοιες αντιρρήσεις συνήθως έχουν υπόψη τους τον κίνδυνο της υποταγής του αισθητικού στο μη-αισθητικό στοιχείο, της αλλοιώσης του λογοτεχνικού νοήματος και της αυτοδυναμίας του και εν τέλει το διδακτισμό και τον κίνδυνο της στράτευσης της τέχνης σε κοσμοθεωρίες και κανονιστικά μοντέλα. Για να δώσουμε ένα παράδειγμα, η μελέτη της απεικόνισης του Άλλου (Ξένου, αλλόθρησκου, κλπ) στην παιδική λογοτεχνία (Αμπατζόπούλου, 1998 / Μήλας, 2001) με πρόθεση να καταδειχθεί και να καταπολεμηθεί η καλλιέργεια κοινωνικών στερεοτύπων μέσα από τη λογοτεχνική παραγωγή μιας κουλτούρας θα φαινόταν στα μάτια ενός υπέρμαχου της πούρας αισθητικής ως μια διαστρέβλωση και παράβλεψη της έννοιας της λογοτεχνικής αξίας.

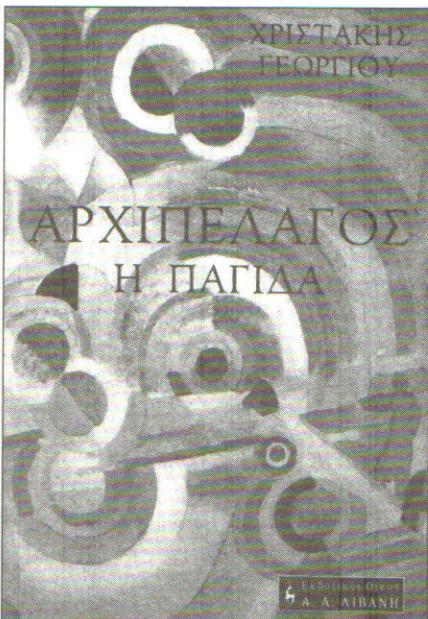
Χωρίς να ισχυρίζομαι ότι είναι τελείως αδικαιολόγητοι τέτοιοι φόβοι και χωρίς να υποτιμώ τον κίνδυνο του διδακτισμού, διαβλέπω όμως μια επικίνδυνη υπερβολή σε αυτή την απροθυμία κάποιων λογοτεχνικών κριτικών να αντιληφθούν την αλληλεπιδραστική σχέση του κοινωνικού γίγνεσθαι προς

Αρχιπέλαγος (Η Παγίδα) του Χριστάκη Γεωργίου

Στα μέσα του περασμένου Νιόβρη (2002) οι Εκδόσεις Λιβάνη κυκλοφόρησαν το καινούργιο μυθιστόρημα του Χρ. Γεωργίου με τίτλο «Αρχιπέλαγος (Η Παγίδα)». Είναι το τρίτο μυθιστόρημα του Χριστάκη –προηγήθηκαν το Όρες-1950 και το «Αρχιπέλαγος –Είκοσι χρόνια γεννητούρια» που κυκλοφόρησαν το 1981 και 1990 αντιστοίχως. Φαίνεται ότι μετά το θεατρικό «Καλόγεροι» (1978) που παρεμβάλλεται μεταξύ των δύο συλλογών διηγημάτων «Παράλληλοι» (1965) και «Ρωγμές» (1970), η συγγραφική πορεία του Χριστάκη μένει σταθερά προσανατολισμένη στο μυθιστόρημα.

Το καινούργιο μυθιστόρημα είναι προφανώς συνέχεια του ομώνυμου μυθιστορήματος του Χριστάκη «Αρχιπέλαγος –Είκοσι χρόνια γεννητούρια». Το πρώτο καλύπτει την περίοδο 1940 όταν αρχίζει ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος και 1960 όταν γεννιέται η ανεξάρτητη Κυπριακή Δημοκρατία. Άλλωστε ο υπότιτλος «Είκοσι χρόνια γεννητούρια» είναι δηλωτικός αυτής της γέννησης. Το δεύτερο καλύπτει την περίοδο 1960-1974. Κι εδώ ο υπότιτλος είναι συμβολικός υποδηλοί την παγίδα στην οποία έπεσε το νεοσύστατο κυπριακό κράτος και μπήκε σε μια περιπέτεια που δεν είχε γνωρίσει ποτέ άλλοτε στην ιστορία του.

Το «Αρχιπέλαγος (Η Παγίδα)» είναι ένα μυθιστόρημα ποταμός. Μέσα στις επτακόσιες εβδομήντα τρεις σελίδες του που διαιρούνται σ' ένα σύντομο πρόλογο και δέκα κεφάλαια κινείται ένα τόσο μεγάλο πλήθος προσώπων και εξιστορούνται τόσα πολλά ιστορικά και άλλα γεγονότα πρωταρχικής και δευτερεύουσας σημασίας που απλή και μόνον αναφορά τους θα μου έπαιρνε ώρες. Γι' αυτόν το λόγο θα περιοριστώ στον καθορισμό της σκοπιάς από την οποία ο Χριστάκης αντικρίζει τα γεγονότα και στην εξέταση των αφηγηματικών τρόπων που χρησιμοποιεί για να τα εξιστορήσει.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Χριστόδουλος Κυπριανού

Η σημασία της τέχνης και του πολιτισμού και η ανάγκη για αυθεντική δημιουργία

Τέχνη και Πολιτισμός

Συνήθως θεωρούμε τη σημασία της τέχνης και του πολιτισμού περίπου ως αυτονόητη, και δεν στεκόμαστε να σκεφθούμε και να εμβαθύνουμε στο θέμα. Αν αναζητήσουμε στην εποχή μας κάποιο σαφή προσδιορισμό της σημασίας και της αξίας της τέχνης και του πολιτισμού δεν θα τον βρούμε. Τουναντίον, η γενικότερη κρίση των αξιών και του πολιτισμού στις μέρες μας οδήγησε σε μια σύγχυση, η οποία συχνά σημαίνει πως όλα επιτρέπονται και πως περίπου ό,τι κάνεις είναι τέχνη. Υπάρχει επίσης και ένα ειδος αγνωστικισμού γύρω από τα θέματα του πολιτισμού. Είναι γνωστή η ρήση του Kenneth Clark: «Δεν γνωρίζω τι είναι πολιτισμός, αλλά τον αναγνωρίζω όταν τον δω».

Αν χρειάζεται σε κάθε εποχή ένας επαναπροσδιορισμός της σημασίας της τέχνης και του πολιτισμού, τέτοιος επαναπροσδιορισμός είναι πιο αναγκαίος στην εποχή μας στην οποία επικρατεί η σύγχυση και η αβεβαιότητα που περιγράψαμε. Και είναι αναγκαίος για να έχουμε πιο καθαρή και ολοκληρωμένη αντίληψη αυτού του πεδίου έτσι που από τη μια όσοι δραστηριοποιούνται σ' αυτό να μπορούν να προσδιορίζουν με σαφήνεια τους στόχους τους, να γνωρίζουν πού βαδίζουν, και από την άλλη να είμαστε σε θέση να προσδώσουμε σ' αυτόν τον τομέα την απαιτούμενη σημασία και να του δώσουμε την πρέπουσα θέση στη ζωή μας, προσωπική και κοινωνική.

'Οταν μιλούμε σήμερα για ανάπτυξη, εννοούμε συνήθως οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη και όχι πνευματική. Ομως δεν είναι δύσκολο να αντιληφθούμε ότι η πνευματική ανέλιξη (πού αφορά βασικά τον εσωτερικό κό-

Η νέα τραγωδία

Για πολλούς η λέξη κουλτουριάρης φαίνεται εκ πρώτης όψεως κατανοητή. Λένε, κοροϊδευτικά, «να τους κουλτουριάρηδες!» Ή ακόμη, υπό μορφή ειρωνείας, προσπαθώντας ένας να αυτοχαρακτηριστεί λέει «μα εγώ δεν είμαι κουλτουριάρης!» Σε γενικές γραμμές ο κουλτουριάρης, πιστεύουν αρκετοί, είναι αυτός που ψωνίζεται για την τέχνη. Ή αυτός που ασχολείται συστηματικά με τον πολιτισμό του απονέμεται η ιδιότητα του κουλτουριάρη. Ίσως και οι συναναστροφές σε τακτική βάση με τους καλλιτέχνες και το έργο τους να είναι μια ισχυρή δικαιολογία ώστε ορισμένοι να τις θεωρήσουν ως κουλτουριάρικη συμπειοφορά. Τέλος μπορεί και το ελάχιστο ενδιαφέρον για τα καλλιτεχνικά ζητήματα που εκδηλώνει κάποιος να βαπτίστει κουλτουριάρικο.

Ο χαρακτηρισμός κουλτουριάρηδες θεωρείται μειωτικός: της κουλτούρας τα ψώνια. Αυτό δεν είναι τυχαίο. Η κουλτούρα σήμερα ταυτίζεται απόλυτα με αυτό που ονομάζουμε τέχνη. Η κουλτούρα, λοιπόν, είναι μια άλφα δραστηριότητα, ψυχαγωγία καλύτερα, σαν όλες τις άλλες, που αντικείμενό της είναι η τέχνη. Αυτή η αντίληψη είναι η πλέον διαδεδομένη. Η κουλτούρα, αποκλεισμένη στα του οίκου της, προωθεί την τέχνη. Ετσι η πολιτική, η θρησκεία, η φιλοσοφία, η παράδοση, ακόμη και η μόρφωση (η επιστημονική της εκδοχή) αποτελούν πλέον ξεχωριστούς τομείς του ανθρώπινου «εγώ». Το «εγώ» του καθενός κατακερματισμένο μοιράζεται σε πολύπτυχες διαστάσεις. Γι' αυτό: η πολιτική εφαρμόζεται μέσα απ' τη νομοθεσία, η θρησκεία μεγαλουργεί στις εκκλησίες, η φιλοσοφία εξιδανικεύεται ως πανάκεια των προβλημάτισμών, η παράδοση ανανεώνεται σε κάθε ειδους λαϊκή γιορτή και η μόρφωση λύνει σε ικανοποιητικό βαθμό τις υλικο-τεχνολογικές ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου.

Το ζήτημα της κουλτούρας στο όχι πολύ μακρινό παρελθόν της ανθρώπινης ιστορίας ήταν κάπως διαφορετικό. Ο φιλόσοφος Νίτσε έγραφε, μεταξύ άλλων, εξαιρέτα ποιήματα. Το «λυκόφως των θεών» συμβάδιζε ως φιλοσοφικό δοκίμιο με το ποιητικό κείμενο «οι διθύραμβοι του Διόνυσου». Ο άγιος Αυγουστίνος ύμνησε μέσα απ' τις «εξομολογήσεις» προς το Θεό τον έρωτά του για τη Φλόρια Αιμιλία. Ο μέγα Ναπολέοντας είχε φίλους του δύο ιερά τέρατα της γερμανικής τέχνης: τον Γκαίτε και τον Μπετόβεν, τους οποίους θαύμαζε απεριόριστα. Ο Φρόιντ με τις θεωρίες του περί ψυχολογίας πυροδότησε τους όρους υποσυνείδητο, λίμπιντο κ.λπ. με τους οποίους η τέχνη δεν μπορεί να διαχωρίστει χωρίς να χάσει τη λάμψη της.

Το τι συμβαίνει σήμερα είναι κάτι το αδιανότητο. Μπορεί να φανταστεί κάποιος τον ηγέτη της παγκόσμιας υπερδύναμης, των Η.Π.Α., να 'χει για στενό του φίλο έναν οποιοδήποτε καλλιτέχνη τον οποίο να θαυμάζει; Πόσοι επαρκείς αναγνώστες μπορούν να κατανοήσουν ένα φιλοσοφικό σύγγραμμα του Zak Ντεριντά; Ποιοι απ' αυτούς δεν θα το παρατήσουν στη μέση για το ακατανότητο των σκέψεων που προβάλλει;

Γιατί ένας γνωστός ιεράρχης δεν μπορεί να είναι και σπουδαίος καλλιτέχνης στις μέρες μας; Μπορεί η ποπ-αρτ, ως καλλιτεχνικό ρεύμα, να επηρέασε με κάποιο τρόπο, έστω περιορισμένο, τη φιλοσοφία του αιώνα μας; Η επιδρασή της έχει ξεφύγει απ' τα όρια της τέχνης;

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Κώστας Τσώλης

1964 Γεννήθηκε στην Αθήνα

1985 – 1990 Σπούδασε στη Σχολή Καλών Τεχνών Α. Π. Θ.

1986 – 1990 Μέλος της Εικαστικής Ομάδας «Κατάληψη».

2003 Βοηθός στο 5^ο Εργαστήρι Ζωγραφικής του Α. Σ. Κ. Τ.

Ατομικές εκθέσεις

2002 Γκαλερί «Στήγμα», Αθήνα. 1998 Γκαλερί «Νέες Μορφές», Αθήνα.

1997 "One Room Gallery", Ζυρίχη. 1996 Γκαλερί «Μορφές», Ρέθυμνο. 1995 Αγορά Μοδιάνο, Θεσσαλονίκη.

Έχει μετάσχει σε πολλές ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

«Θέα, όψη, βλέμμα, άποψη – Πρόθεση, σχέδιο, σκοπός»:

Συνέντευξη με τον ζωγράφο Κώστα Τσώλη

«Είναι τα βλέφαρά μου διάφανες αυλαίες
Όταν τ' ανοίγω βλέπω εμπρός μου ό,τι κι αν τύχει,
Όταν τα κλείνω βλέπω εμπρός μου ό,τι ποθώ»

(Ανδρέας Εμπειρικός Πουλιά του Προύθου)

Πόσο επικοινωνιακή μπορεί να είναι η σχέση θέασης και όψης όταν οι προθέσεις και οι απόψεις του δημιουργού για τις μεταμορφώσεις του συμβατικού χωροχρόνου δεν αποκαλύπτονται εξ αρχής στο θεατή; Στην περιπτωση των εικόνων του Κώστα Τσώλη, ο επικοινωνιακός δρόμος ξεκινά από γνώριμα υλικά και ευδιάκριτες φόρμες για να καταλήξει στην ανάγνωση καταστάσεων εσωτερικών, χωρίς ποτέ να αιρεται ο προσωπικός - απόρρητος

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Βασιλης Μαζωμένος

Τα αμαρτήματα και οι αρετές ενός νέου κινηματογραφιστή

Ο νέος δημιουργός του κινηματογράφου, ακόμα κι αν έχει «συνειδητοποιήσει το μάκρος του ταξιδιού», νιώθει σήμερα την εμπειρία της μοναξιάς όλων εκείνων που οραματίζονται ότι το σύστημα της 7ης τέχνης θα τους προβιβάσει, για να ανακαλύψουν σύντομα ότι τα μέσα του είναι ερμητικά κλεισμένα για αυτόν.

Με αμήχανη στάση απέναντι στο ερώτημα αν ο κινηματογράφος είναι τέχνη ή βιομηχανία, αν η κρίση της κινηματογραφικής γλώσσας είναι κρίση τεχνικής και σεναρίων ή στηρίζεται στο αδιέξοδο μιας τέχνης που στηρίζεται στο αδιέξοδο μιας τέχνης που στηρίχτηκε στην Αναπαράσταση, αν οι νέες τεχνολογίες απελευθερώνουν ή διαιωνίζουν την κρίση, αν εντέλει οι εθνικές κινηματογραφίες απελευθερώνουν ή διαιωνίζουν την κρίση, αν εντέλει οι εθνικές κινηματογραφίες – στην εποχή της παγκοσμιοποίησης – αποτελούν την απάντηση στη μαζική κουλτούρα ή απλά αποτελούν μικρές φάσεις, ο νέος δημιουργός γίνεται έτσι μέρος της κρίσης.

Ο νέος αιώνας δημιουργεί ένα μούδιασμα στην «τρελή» κινηματογραφική γενιά μας, η οποία φέρνει στο νου των Νάρκισσο. Αφού ζαλίστηκε να κοιτάζει την ομορφιά του στο νερό, έπεισε μέσα σε αυτό, το έκανε βούρκο και κολυμπούσε στη συνέχεια λασπωμένος.

Ποιος ενδιαφέρεται για το σινεμά σήμερα; Μια τέχνη που έχει το άλλοθι της ψυχαγωγίας. Μια τέχνη που δεν ανήκει στους δημιουργούς της. Μια τέχνη για τους επενδυτές και το «κοινό - μέσο γούστο».

Ο πληθωρισμός των προσώπων και των εταιρειών που παράγουν ταινίες, επιδεινώνει την ήδη οξύτατη κρίση της κινηματογραφικής τέχνης. Φανταχτερές εικόνες, από εκείνες «που αρέσουν πολύ στον κόσμο», συνήθως απομιμήσεις παλαιότερων ιδεών, βοηθούν στην κατρακύλα. Η κινητήριος δύναμη, πλέον, της βιομηχανίας του κινηματογράφου είναι η κάλυψη

Atom Egayan: Μιλώντας στο υποσυνείδητο

Πριν από σχεδόν είκοσι χρόνια, έκανε την εμφάνισή του στο κινηματογραφικό στερέωμα ένας νεαρός Καναδοαρμένιος σκηνοθέτης που σήμερα θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους δημιουργούς της έβδομης τέχνης. Ο Atom Egayan κατάφερε, μέσα από τις ταινίες του, να δημιουργήσει σύνθετους κόσμους με πολυδιάστατους χαρακτήρες που προσπαθούν να επικοινωνήσουν μεταξύ τους ζώντας στη σύγχρονη εποχή όπου κυριαρχεί η εικόνα και η τεχνολογία.

Φοιτητής ακόμη στο Πανεπιστήμιο του Τορόντο, ο Egayan αρχίζει να γυρίζει μικρούς μήκους ταινίες ενώ το 1984 (σε ηλικία μόλις εικοσιεπεσάρων χρόνων) παρουσιάζει την πρώτη του μεγάλου μήκους ταινία με τίτλο NEXT OF KIN, η οποία βραβεύεται και του εξασφαλίζει επιχορήγηση για την επόμενη ταινία. Ετσι, ακολουθούν άλλες δύο ταινίες: FAMILY VIEWING, 1987 και SPEAKING PARTS, 1989.

Οι τρεις αυτές ταινίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως μια χαλαρή τριλογία αφού σ' αυτές εξερευνώνται τα ίδια θέματα, θέματα που θα απασχολήσουν το σκηνοθέτη και στο μετέπειτα έργο του. Δυσλειτουργικές οικογένειες (η οικογένεια αποτελεί προσφιλές θέμα του Egayan αφού αποτελεί μικρόκοσμο της ευρύτερης κοινωνίας), η ηδονοβλεπτική σχέση του ανθρώπου με την εικόνα (κυρίως τηλεόρασης και βίντεο), η χρήση της τεχνολογίας ως υποκατάστατο των ανθρωπίνων σχέσεων και (α) διέξοδο στην καταπιεσμένη σεξουαλικότητα και, κυρίως, η σχέση εικόνας - ταυτότητας. Σχεδόν όλοι οι χαρακτήρες στις πρώτες ταινίες του Egayan προσπαθούν να προσδιορίσουν την ταυτότητά τους μέσα από τις εικόνες της τηλεόρασης ή του βίντεο. Οι άνθρωποι αυτοί ερωτεύονται με την εικόνα των άλλων όπως αυτή προβάλλεται μέσα από την οθόνη ή ακόμη προσπαθούν να κρατήσουν μνήμες αγαπημένων νεκρών μέσα από τις εικόνες του βίντεο.

Στο FAMILY VIEWING ένας άντρας και μια γυναίκα, καθισμένοι στο κρεβάτι, παρακολουθούν τους εαυτούς τους στο βίντεο να κάνουν έρωτα. Στο SPEAKING PARTS, ένας άντρας και μια γυναίκα αυνανίζονται παρακολουθώντας ο ένας τον άλλο διά μέσου του βίντεο. Όμως όσο καταφεύγουν στη τεχνολογία για να ικανοποιήσουν την ανάγκη τους για επικοινωνία, τόσο αυτοί οι χαρακτήρες αποξενώνονται και απομακρύνονται ο ένας από τον άλλο.

Ταινία με ταινία, η φήμη του Egayan ξεπερνά τα γεωγραφικά όρια του Καναδά και με το SPEAKING PARTS κάνει την παρθενική του εμφάνιση, στο φεστιβάλ Καννών (στο δεκαπενθήμερο των σκηνοθετών), κάτι που συνεχίζεται και με όλες τις επόμενες ταινίες του. Παράλληλα η δουλειά του ωριμάζει τόσο σεναριογραφικά όσο και σκηνοθετικά. Τα σενάρια του γίνονται όλο και πιο διεισδυτικά ενώ το σκηνοθετικό του ύφος πιο στυλιζαρισμένο.

ΘΕΑΤΡΟ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Ντίνα Κατσούρη

Οι επιτρέποντες του Μένανδρου από το ΘΟΚ, Ιούνιος 2003

Πραγματικά δεν ξέρω ποιον να πρωτοσυγχαρώ από τους συντελεστές της παράστασης του Μένανδρου Επιτρέποντες. Αν άρχιζα από το σκηνοθέτη της Εύη Γαβριηλίδη θα έλεγα πως μας έδωσε ένα ευφάνταστο και εντυπωσιακό θέαμα με εκπληκτικά ευρήματα. Η πρότασή του ήταν μια μουσική επιθεώρηση όπου εξάντλησε όλα τα όρια της φαντασίας και της ικανότητάς του. Και πάνω από όλα διάσωσε τον Μένανδρο και όσο κείμενο του απέ-

Βρυκόλακες του Ερρίκου Ίψεν από το Θέατρο ENA, Απρίλης 2003

Στο πρόγραμμα του έργου ο σκηνοθέτης Νίκος Χαραλάμπους γράφει «Ένα μοντέρνο κείμενο και μια μοντέρνα ματιά είναι ίσως οι μόνοι λόγοι που δικαιολογούν σήμερα το ανέβασμα αυτών των διαχρονικών έργων όπως οι «Βρυκόλακες» του Ίψεν».

Δε θα συμφωνήσουμε καθόλου με το Νίκο Χαραλάμπους. Οι λόγοι ακριβώς που δικαιολογούν το ανέβασμα αυτών των έργων είναι ότι είναι διαχρονικά. Η γραφή, η τεχνική, ο λόγος και τα μηνύματά τους ήταν τέτοια που κράτησαν μέσα στο χρόνο. Εκαμπαν δηλαδή μια υπέρβαση. Και είναι περιεργό από τη μια ο Νίκος Χαραλάμπους να παραδέχεται τη διαχρονικότητα των έργων και από την άλλη να ισχυρίζεται πως για να διασωθούν θα πρέπει να γίνουν μοντέρνα. Κατά τη γνώμη μας αυτό που πρέπει να γίνει είναι απλώς ο σκηνοθέτης να προσεγγίσει με σεβασμό το έργο για να μπορέσει να προβάλει την τεχνική του συγγραφέα και τα μηνύματά του.

Φυσικά δε θέλουμε να πούμε πως δε δεχόμαστε τις νέες προτάσεις ενός σκηνοθέτη. Είναι δικαίωμά του να καταγράψει τις δικές του καλλιτεχνικές και αισθητικές αντιλήψεις. Όμως οι όποιοι ακροβατισμοί χάριν μόνο της «ανανέωσης» μάς θυμίζουν την περίπτωση όπου κάποιος για να ανανεώσει ένα έργο τέχνης το τρίβει με γυαλόχαρτο.

Ο Χαραλάμπους πάλαιψε με το έργο. Γνώριζε πως ο Ίψεν ήταν γερός αντίπαλος με απίστευτη θεατρική γραφή. Έδωσε μια συγκροτημένη παράσταση με ατρόμοσφαιρα και ποιητικές ως ένα σημείο προεκτάσεις. Δεν απέφυγε, όμως, τους θεατρικούς ακροβατισμούς χάριν της «ανανέωσης» αντιλαμβανόμαστε. Και σ' αυτό παρέσυρε και πολύ καλούς ηθοποιούς όπως η Ιωάννα Σιακαλλή ως και Άλβινγκ και ο Ευτύχιος Πουλλαΐδης ως Πάστωρ Μάντερς. Η πρώτη παρουσίαζε μια αστάθεια στην ανέλιξη του ρόλου της και ο δεύτερος κατέφυγε σε άλλα μέσα για τη διεκπεραιώση του ρόλου του που δεν είχαν σχέση με ένα κλασικό έργο.

«Οι Εκκλησιάζουσες» του Αριστοφάνη από το θέατρο Σκάλα

Το θέατρο Σκάλα ανέτρεξε και φέτος στον Αριστοφάνη για την καλοκαιρινή του παραγωγή. Πέρυσι ανέβασε τον Πλούτο, φέτος τις Εκκλησιάζουσες. Η κωμωδία είναι ένα από τα τρία έργα του Αριστοφάνη όπου πρωταγωνιστούν οι γυναικες. Τα άλλα δύο είναι οι Θεσμοφοριάζουσαι και η Λυσιστράτη. Αν κάνουμε μια σύγκριση θα δούμε ότι το έργο στην εξωτερική του μορφή έχει μεγάλης συνάφειας με τη Λυσιστράτη αφού και σ' αυτό οι γυναικες συνωμοτούν για την ανατροπή της ανδροκρατίας στην Αθήνα, στο τέλος του 5ου αιώνα. Αντικρίζοντας όμως το έργο στο βαθύτερό του περιεχόμενο διαπιστώνουμε ότι βρίσκεται πιο κοντά στις Νεφέλος γιατί και αυτό σατιρίζει φιλοσοφικές ιδέες που κυκλοφορούν και συζητούνται αυτή την εποχή. Η παιχνιδιάρικη φαντασία του ποιητή μας οδηγεί στον χώρο του παραλογισμού, του ονείρου και της ουτοπίας, όπως συμβαίνει στους Βατράχους και τους Θρήβες. Εδώ η δυναμική Πραξαγόρα, σαν άλλη Λυσιστράτη, κατορθώνει να συσπειρώσει τις γυναικες και να τις πείσει να πάρουν την εξουσία στα χέρια τους με σκοπό να θέσουν τέρμα στην κακοδαιμονία της πόλης. Μεταφρεσμένες σε άντρες, μπαίνουν στη βουλή και περνούν ψήφισμα με το οποίο επιβάλλουν καθεστώς κοινοκτημοσύνης αγαθών, γυναικών, παιδιών, συσσιτίων και την κατάργηση των δικαστηρίων. Αρχική πρόθεση του Αριστοφάνη ήταν να στηλιτεύσει τους Αθηναίους που οδήγησαν την πόλη στη χρεοκοπία, επιδιώκοντας ο καθένας το ατομικό του συμφέρον και να παραδώσει την εξουσία στις γυναικες που ήταν «καλύτερες (απ' τους άντρες) στο κουμάντο». (στ. 214-215) Αλλά, όπως στους Βατράχους, όπου άρχικός του σκοπός η επαναφορά στη γη του Ευριπίδη, θυσιάζεται για χάρη του αγώνα μεταξύ των τραγικών ποιητών (Ευριπίδη - Αισχύλου), έτσι κι εδώ ο θριαμβός της γυναικοκρατίας θυσιάζεται στη σάτιρα των ακροτήτων του πολιτειακού συστήματος της κοινοκτημοσύνης. Όμως αυτό ποοθέτει μια ιδιαίτερα ειρωνική χάρη στον θεατρικό μύθο. Οι γυναικες που περηφανεύονται για την αφοσίωσή τους στις παραδόσεις, εδώ τις βλέπουμε να ασπάζονται με ενθουσιασμό τις πιο νεωτεριστικές ακρότητες. Η όλη υπόθεση του έργου φάνηκε να διαποτίζεται από μια έντονη αισθηση του γκροτέκου.

Η παράσταση που είδαμε στο Αμφιθέατρο της Σχολής Τυφλών μπορεί σε γενικές γραμμές να θεωρηθεί επιεικώς ικανοποιητική. Ο Ανδρέας Μελέκης στη σκηνοθετική του προσέγγιση ακολούθησε μια γραμμή λιτή, πιστή στο κείμενο χωρίς επιτηδεύσεις. Δεν επικεντρώθηκε αποκλειστικά σε ευρηματικά εφφέ που πολλές φορές είδαμε να επισκιάζουν τα σκηνικά δρώμενα και να εξατμίζουν την ουσία του έργου. Όμως η παράσταση θα μπο-

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Λευτέρης Παπαλεοντίου

Πρόσφατες εκδόσεις πεζογραφημάτων και ποιημάτων

Στέλιος Στυλιανού, Άννέ σημαίνει μάνα, Αθήνα, Μοντέρνοι Καιροί, 2003, σελ. 423.

Ο πρωτοεμφανιζόμενος και άγνωστος συγγραφέας καταβάλλει φιλότιμη προσπάθεια να μνημειώσει λογοτεχνικά τη νεότερη ιστορία της Κύπρου, από το ενωτικό δημοψήφισμα του 1950 έως τις μέρες μας. Τη σημαδική μέρα του δημοψήφισματος (15 Ιανουαρίου 1950) έρχονται στο φως δυο παιδιά, ένας Ελληνοκύπριος (ο Ευαγόρας) και ένας Τουρκοκύπριος (ο Απίλα), που πρόκειται να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στα εξιστορούμενα. Συστηματικά ο πεζογράφος επιχειρεί να συνδέσει τις ιστορικές περιπέτειες της ιδιαίτερης πατρίδας του με τους κεντρικούς αφηγηματικούς χαρακτήρες και τα άλλα μέλη των οικογενειών τους. Ο Αγώνας της ΕΟΚΑ, οι σχέσεις και οι συγκρούσεις μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, η δράση της τουρκικής οργάνωσης TMT, η ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, που ισοδυναμεί με ιδεολογική έκπτωση ή διάψευση για τους αγωνιστές της ΕΟΚΑ, η μονομερής θέσπιση από την κυβέρνηση Μακαρίου των λεγόμενων δεκατριών σημείων, που οδήγησε στις διακοινοτικές συγκρούσεις τα Χριστούγεννα του 1963, ο βομβαρδισμός της Τηλλυρίας από τουρκικά αεροπλάνα (Αύγουστος 1964), η ιδρυση ελληνοκυπριακού στρατού, η χάραξη της πράσινης γραμμής, η άφιξη στην Κύπρο του Γρίβα και η αναβίωση της ΕΟΚΑ Β', το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου, η τουρκική εισβολή στο νησί κ.τ.λ. -όλα αυτά δίνονται κατά κύριο λόγο σε γραμμική, επίπεδη και μονόχορδη αφήγηση (που λέει τα πάντα και τίποτα δεν κρύβει) από έναν παντογνώστη αφηγητή.

Ετσι, τα πράγματα λέγονται και κατονομάζονται, δεν παρασταίνονται. Με άλλα λόγια, ο Στ. Στυλιανού δεν κατορθώνει, κατά την κρίση μου, να ισοζυγάσει και να εναρμονίσει την ιστορία με τη μυθοπλασία, να μυθοποιήσει τα

Η κόρη του δραγουμάνου

Νίκου Νικολάου-Χατζημιχαήλ, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2003

Διστακτικά ομολογουμένως πήρα στα χέρια μου την πρόσφατη ανθολογία διηγημάτων του Νίκου Νικολάου-Χατζημιχαήλ, θέλετε εξαιτίας του τίτλου που παραπέμπει σε πομπώδη ιστορικά διηγήματα / μυθιστορήματα, θέλετε εξαιτίας κάποιου κορεσμού που επήλθε με την πάροδο του χρόνου, έπειτα από τόσα και τόσα αναγνώσματα σε σχέση με την τουρκική εισβολή στο νησί μας. Ωστόσο, το έργο αποτέλεσε μια ευχάριστη έκπληξη.

Η ανθολογία αποτελείται από δεκαεννέα σύντομα διηγήματα, τα περισσότερα από τα οποία έχουν ως θεματικό άξονα ή ως ορόσημο την εισβολή του 1974. Η συντομία των διηγημάτων δεν επηρεάζει τη δομή των κειμένων, αλλά ούτε και την επιδιωκόμενη από το συγγραφέα μετάδοση των μηνυμάτων. Αντιθέτως, θα λέγαμε ότι κάθε διήγημα είναι πυρηνικό: οι περιγραφές και οι σκέψεις του συγγραφέα ξεδιπλώνονται ανάγλυφα με ευσύνοπτο τρόπο μέσα σε λίγες μόνο σελίδες.

Η πρώτη κατά την ανάγνωσή μου επισήμανση, η οποία επιβεβαιώθηκε στην πορεία της ανάγνωσης, ήταν η ικανότητα που επιδεικνύει ο συγγραφέας έκφρασης / παράθεσης σκέψεων μέσα από την περιγραφή μικρών καθημερινών γεγονότων και εικόνων. Ευθύς εξ αρχής η σκέψη του πυροδοτείται από ένα κοινό σταυρόλεξο που στέκεται αφορμή για την αναμόχλευση της μνήμης των τραγικών γεγονότων που συγκλόνισαν το νησί. Εντονότερη γίνεται η επισήμανση στο διήγημα “Ο γάμος δεν έγινε ποτέ”, όπου τις σκέψεις προκαλεί μια ‘κουτσουκούτού’, η οποία περιφέρεται ανύποπτα (ρεαλιστικά ή νοερά) στο χώρο του πανεπιστημίου και της οποίας το άδοξο τέλος σηματοδοτεί για το συγγραφέα συγκεκριμένη κοινωνική συμπεριφορά.

Η ικανότητα αυτή του συγγραφέα, η ευαισθησία που αποπνέει ολόκληρο το έργο και η πηγαία απλότητα γραφής και έκφρασης αποτελούν τα κύρια χαρακτηριστικά του ουσιαστικού μέρους της ανθολογίας. Σε αυτά προστίθενται η αγνότητα (ιδιαίτερα κατά την αφήγηση γεγονότων της παιδικής ηλικίας του συγγραφέα ή εμπειριών από την Αθήνα) και η νοηματική καθαρότητα.

Στέκομαι βεβαίως στα μηνύματα των οποίων η μετάδοση αποτέλεσε πρωταρχικό μέλημα του συγγραφέα πέρα από το ‘δούλεμα’ της δομής ή της γλώσσας. Ο συγγραφέας κατορθώνει να αναβιώσει τις μνήμες, αφενός, της παιδικής του ηλικίας και, αφετέρου, του φρικτού καλοκαιριού του 1974 και της επακόλουθης προσφυγιάς που στοίχειωσαν τη ζωή του ίδιου, αλλά και των Κυπρίων γενικότερα. Μέσα από αυτή τη διαδικασία επιτυγχάνει να εκφράσει προσωπικές (αλλά και συλλογικές) αντιλήψεις για τον πα-

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Γιώργος Β. Γεωργίου

Πολιτισμός δεν είναι (μόνον) οι εκδηλώσεις

Επελεύθησε και τούτο το καλοκαίρι με κάμποσες εκδηλώσεις, σε πόλεις και χωριά, από τους «κεντρικούς» χώρους των πόλεων μέχρι το πιο απομακρυσμένο χωριούδακι της Πάφου. Και παρέλασαν, για ακόμη μια χρονιά, άπαντες οι τραγουδιστές από την Ελλάδα, αλλά και άλλοι πολλοί καλλιτέχνες από χώρες της Ευρώπης, της Αμερικής, της Ασίας και –νομίζω– της Αφρικής.

Εδώ θα πρέπει να γίνει η επισήμανση: **άλλο εκδηλώσεις κι άλλο πολιτισμός**. Ασφαλώς, η ύπαρξη πολιτιστικής κίνησης, η πολιτιστική ώσμαση σε όλα τα επίπεδα υπονοεί και εξυπακούει την παρουσίαση εκδηλώσεων, κάθε μορφής, για να εκτεθεί στο κοινό η δημιουργία, για να γίνει ο κόσμος κοινωνός του παραγώμενου πολιτιστικού προϊόντος, γιατί δεν νοείται, ασφαλώς, πολιτισμός αποκομένος, απομονωμένος, χωρίς ανατροφοδότηση από την κοινωνία.

Προκειμένου για ξένους καλλιτέχνες, και εδώ υπάρχει μια σημαντική αναγκαιότητα επαφής με ρεύματα και αναζητήσεις του εξωτερικού, και ως είδος καλλιτεχνικής εννημέρωσης, αλλά και ως αυθεντική απόλαυση δημιουργίας.

Ομως, είναι μεγάλο λάθος να συγ-

χέει κανείς τις όποιες εκδηλώσεις (που και αναγκαίες και καλοδεχούμενες είναι) με τον πολιτισμό και –πολύ περισσότερο– να θεωρεί ότι με αυτές ξεκινά και τελειώνει η πολιτιστική πολιτική.

Ιδίως όταν πρόκειται για το επίσημο κράτος, που οφείλει να χαράζει πολιτιστική πολιτική, να παρέχει προϋποθέσεις στους δημιουργούς. Γιατί, ασφαλώς, δεν θα περίμενε κανείς οι όποιοι γραφειοκράτες να δώσουν δράμα πολιτισμού –δεν είναι η δουλειά τους– αλλά να παρέχουν τα μέσα, τις υποδομές, τις δυνατότητες, ώστε ο κόσμος που υπηρετεί τον πολιτισμό να μπορεί να δώσει έργο. Αν αυτοί οι υπάλληλοι έχουν και προσωπικές ευαισθησίες απέναντι στα πολιτιστικά πράγματα, ακόμα καλύτερα. Και ευτυχώς υπάρχουν ακόμα αρκετοί τέτοιοι.

Ομως, η πρακτική που ακολουθείται στον τόπο μας για δεκαετίες, το κράτος να εννοεί ως «πολιτισμό» κάποιες επιχορηγήσεις, που κι αυτές συνήθως δίνονται δίχως σχέδιο, χωρίς μακρόπονο προγραμματισμό που στοχεύει σε συγκεκριμένα αποτελέσματα, και που εν τέλει εξαντλείται ως συγχορηγός σε τοπικά φεστιβάλ, κάθισδο τραγουδιστών και μετάκληση

Η αλλαγή και ο πολιτισμός

Ήταν μεγάλη η έκπληξή μας όταν διαπιστώσαμε πως στις 27 του Γενάρη του 2003 που η πολιτεία θα τιμούσε τους ανθρώπους του πνεύματος με τα κρατικά βραβεία Λογοτεχνίας την ίδια ώρα ακριβώς διοργανώνταν συνάντηση του υπουργού Προέδρου Τάσσου Παπαδόπουλου με τους ανθρώπους των Γραμμάτων και των Τεχνών. Πολλοί ήταν εκείνοι που έπεσαν πάνω στα τηλέφωνα για να διαμαρτυρηθούν και να εισηγηθούν να

αλλάξει η ημερομηνία. Μάταια περιμεναν. Και μετά ακολούθησαν οι υποσχέσεις για την αλλαγή που περιλαμβάνουν και τον πολιτισμό. Και εκλέγηκε ο Τάσσος Παπαδόπουλος Πρόεδρος. Περιμέναμε, λοιπόν, υλοποίηση των εξαγγελιών για την αλλαγή. Τελικά αυτή μας ήρθε, με κάποιες εξαιρέσεις, με τη μορφή της κομματικής ταυτότητας. Αν την έχεις μπορείς να αναρριχηθείς πολιτιστικά!!!

Νικόλας Πάρης

Ακατάγνωτα τζι αναγέλαστα

Να χρησιμοποιείται η κυπριακή διάλεκτος στο δημόσιο λόγο;

«Μα πού εκατανήσαμεν σιώρ; Θυκό λίρες το κιλόν η τομάτα!», είχε αναφωνήσει από τηλεοράσεως ο νυν πρόεδρος της Βουλής όταν ήταν απλώς πρόεδρος κόμματος, σε μια περίοδο που οι τιμές των λαχανικών είχαν φτάσει στα ύψη. Η δήλωση αυτή είχε προκαλέσει κάποια σκόλια, με τους μεν να τον κατηγορούν για αντιπολιτευτικό λαϊκισμό και τους δε να επιμένουν ότι επρόκειτο για μια ειλικρινή δήλωση που εξέφραζε το κοινό αίσθημα. Άρα το ερώτημα τίθεται ως εξής: Να χρησιμοποιείται η κυπριακή διάλεκτος στο δημόσιο λόγο ή να αποφεύγεται;

Η άποψη ομάδας φιλολόγων

Από τις λίγες απόψεις οι οποίες διατυπώθηκαν δημόσια ήταν αυτές ομάδας φιλολόγων οι οποίοι απέκλεισαν την πιθανότητα να συναινέσουν στην αποδοχή της χρήσης της κυπριακής διαλέκτου στο δημόσιο λόγο. Ο φιλόλογος κ. Σάββας Παύλου, για παρά-

δειγμα, ανέφερε, σε άρθρα του, ότι το θέμα δεν είναι τόσο αθώο όσο φαίνεται, ότι η χρήση της κυπριακής διαλέκτου στο δημόσιο λόγο παραπέμπει σημειολογικά στην προσπάθεια αποστασιοποίησης από τον υπόλοιπο ελληνισμό και ότι συνιστά λαϊκισμό. Ο φιλόλογος κ. Χριστόδουλος Τζιονής μάς προέτρεψε, μάλιστα, να χρησιμοποιούμε την ελλαδική προφορά στο δημόσιο λόγο. Μας προέτρεψε, επίσης, να προσαρμόσουμε τη γραφή των κυπριακών επιθέτων στον τρόπο γραφής της λεγόμενης κοινής νεο-ελληνικής.

Η άλλη άποψη

Άποψή μου είναι ότι η σαφήνεια και η αμεσότητα της κυπριακής διαλέκτου μπορούν να κάνουν το δημόσιο λόγο πιο ειλικρινή και άμεσο, αλλά και να εμπλουτίσουν την πνευματική δημιουργία στον ευρύτερο ελληνισμό, ξεφεύγοντας από τα στεγανά του κυπριακού χώρου. Επιπρόσθετα,